

DANIEL VIGHI

Gene de la Eugene și "Jug" de la Cârceag*

Blegosul Meloman zice:

- Gene "Jug" Ammons e în felul următor - Gene, de la Eugene, și Jug, de la Cârceag – ăsta de pe urmă e o oală din lut pe care nana Saveta Scherliță o lua cu ea la sapă la Hadarachi. Acolo, încă din pruncie, l-a avut alături, îl puneau în iarba înaltă, la umbra prunilor din Hadarachi, terenuri agricole pe marginea Mureșului, cu sălcii uriașe pe țărmurile râului, cu pipirig, șovar și plopi tineri amestecați cu lăstăriș de sânger și mure negre printre care se auzeau ziua cloncănitul fazanilor care se urcau la vreme de seară în sălciile înalte pentru somnul de peste noapte, cu iepuri care fulgerau în zigzaguri prin holdele proaspăt săpate cu porumbul crescut de un cot, la vremea celei de a doua prașile. Atunci erau cu toți cei de ulițele din Radna în holde, printre ei fetița de nici opt ani (suntem în anul 1907) pe nume Elisabeta care va ajunge prin răbdătoarea curgere a apei Mureșului și a anilor, prin anii șaptezeci, baba Savita lui Scherliță, sau nana Scherlițoiaie, o babă ruinită de muncă și de zarva vieții. În anul 1907, pe când avea opt ani, se întâlnea adesea la prașila a doua, la amiază, cu pruncul de șapte ani Todor a lui baci Andrica și a lui nana Zemina a lui Pântălie, așadar cu un an mai mic decât Saveta care avea trecut în

certificatul unguresc de naștere anul 1899 și prenumele maghiarizat Erzsébet în loc de Saveta, că așa o știau toți rădnani, chiar dacă peste ani îi vor zice Savita, mai precis nana Savita, pe urmă baba Savita. Acolo s-a întâlnit prima dată cu Todor a lui nana Zemina, undeva pe malul Mureșului, aproape de Insula de vară a lui Șoani pescarul. Numai că ungurul șchiop Șoani va da nume insulei peste mai mult de două decenii de la amiaza petrecută de Saveta Scherlițoiaie cu Todor Andrica la umbra prunilor din Hadarachi. Să punem lucrurile la punct: Gene-Eugene-Cârceag cântă la tenor saxophone și pune bazele școlii de la Chicago de sax tenor, la mulți ani (aproape zece) după ce moșul (pe atunci june) Tonăș părăsește meleagurile marilor abatoare din cartierul mafiei italiene South Side din Chicago, ca să se întoarcă acasă, după pârdașnica Prohibition Law care își dă duhul în anul 1933, după ce l-a umplut pe unchiul Tonăș de bani. În vara în care Savita stă la umbra prunilor din Hadarachi cu Todor Andrica, în anul 1907, se naște Albert Ammons tăicuțul lui Gene "Jug" Ammons cel care ne mângâie pe creștet cu sax-tenorul său. Am uitat să spunem la primul paragraf, luați de valul narativ, că numele lui Gene Jug – Ammons - vine de la tata lui Gene, pe nume Albert Ammons, pianist gras care fu și el lucrător la pianul sculă Steinway, ca năroada de Dorothy Donegan, cea care strigă poporului "Hallelujah boogie woogie!" "Hallelujah", răspund gașperii de la pocăiții din Șoimoș, feciori care mor și ei de plictiseală la slujbele duminicale la fel ca noi pe la liturghiile popii Lică Crișovan, fie-i mormântul binecuvântat la cimitirul Radna, unde hodinește la veac de veac cu un crucioc mare din marmură la cap, împlinind vorbele babelor de la uliță, de pe scaun, care în loc să doarmă duminica după masa, vară fiind, stau la givan și spuneau oricui le întreabă că de ce nu se duc un pic la somnu' de după amiază – siesta pe la meridionali hispanici – și babele de la uliță ziceau de fiecare dată cum că, lasă cutare, că vine ea vremea când numa' de hodină or avea parte cu palmele petrecute peste piept în veac de veac: somn ce n-ai mai văzut niciunde. Așa ca popa Lică, fie iertat!

Ar mai fi de spus că Gene, feciorul grasului Albert, fumează lângă un piano player la un birt provincial: Albert – omul boogie-woogie, mânuitor la pian cu Pete Johnson, ”genius”, strigă careva pe când ei se agită peste clape la anul 1944 și se întrezărea sfârșitul neamțului cu mustața mică sub nări, așa ca a lui moș Ion Băsu, vecinul nostru de pe strada Bisericii, de peste drum. Și cum zic, se agită Albert, tata lui Gene Cârciagul Ammons, de-i sar capacele, bagă mare la clape, iute, iute! Între timp feciorul, mult, e drept, după ce Albert s-a dus la Domnul cu tot cu Visul său boogie woogie, trage pe nări ceva drog, bagă și la vene ce trebuie, ia și pe cale orală niscaiva zăpadă Charlie, de-i mai zice și buddha de către cutare drug user care ca moșu Găina fumează de rupe iarbă: Hey... Buddy, ai ceva și pentru mine, întreabă moșu și vrea iarba de-i zice 420, adică four twenty: stă pe bancă la uliță și duhănește frunze de nuc uscate bine în foiță de țigară răsucită din ziarul Scânteia, cu tovarășul Dej pe prima pagină.

Acum noi am putea multe să spunem despre moșu Găina și cum anume este treaba cu țigările lui, am putea să le explicăm pornind de la propria noastră experiență de viață, dar și de la oceanul de scrieri, texte, citate, analize, nu atât ale fumatului, cât ale stării de dependență pe care el o naște pe cale naturală. Nu altfel! Pe departe e treabă de adevărat jug-band, cântări ca pe vremuri la noi cu *Zaraza* și *Cruce albă de mesteacăn*, mai apoi *Turturele*, *turturele* cu varianta *Macarale*, *macarale*, cu dom' friseur Luigi Ionescu, așa și aici cu mixuri de la diferite jug-banduri de te doare mintea, mergi cu colegii pe malul Mureșului și puneți de ceva stare jug-band cu Pătru Sorca Biju care zice, dacă zice, sau ne putem noi închipui asta, în fond cine și de ce anume ne oprește?, cântă din linguriță, din frunzuliță, din te miri ce. Cu lumea de pe Valea Rădnuței, cu frații Pele, cu Gâbu, toți foști pușcăriași, mai apoi băutori de monopol cu dulce la birtul Expresu de la Gara Radna. Cântă din lingură, din mașina de spălat rufe de pe vremea lui Erjineni care nu era mașină de spălat, ci o tavă mai lungă cu un cadru din lemn și cu o tablă inox ondulată pe care Erji freca izmenele ude și muiate

cu sopon de casă gros că abia îl puteai ține. Și pentru că Eugene Ammons a iubit ca nimeni altul prafurile a stat destulă vreme la mititica, pe Popa Șapcă, așa se numește pușcăria prin părțile noastre, după numele străzii pe care se află. Noi asemenea am fost la birtul Expresu, la gară, stăteam acolo la fum de țigară și ne zgâiam cu mult respect la frații Pele, proaspăt ieșiți de la Popa Șapcă, adevărați eroi de baladă. Cum au ajuns acolo, nu ne întrebați, destul de bine că erau respectați ca moșii care au fost pe vremuri în America și au apucat să se întoarcă. Și la ei ne uitam ca la frații respectivi, ne holbam unii la alții. Mai apoi, ascultam cântări din pușcărie, chit că unii dintre foștii erau vizitați adesea de fratele predicator Negru ca să-i aducă pe drumul bun și, poate că, să le dea iluzia că prin biserica Domnului vor ajunge în țara ocnașului Gene Jug-Cârceag, proaspăt ieșit a doua oară din ocnă și care, prin Chicago, se tânguia la saxofon în ritmuri de jug-band, de soul-jazz că ne lua pe toți pleoșteala și ne risipeam prin dealurile Radnei.

*

Ce ți-e și cu viața asta? De unde să știe, în anul 1907, prunca Savita cu pruncul Todor că în acel an se naște undeva un negru într-o familie sărmană care trăia un picuțel mai bine decât acelea din Radna ale pruncilor aflați la prașila a doua, așadar la capătul lumii, poate chiar vara, asta n-o mai știm, se naște tata lui Gene Jug Ammons, grasul viitor pianist boogie-woogie Albert Ammons care va muri în putere, la nici cincizeci de ani, la fel ca feciorul său Eugene (Gene) Jug care s-a prăpădit la vârsta tatălui său, pe când Blegosul Meloman termina liceul din Lipova blegit de melancolia lui Rod Stewart, strecurată în suflețelul lui blegos prin blegoasa de cântare Sailling care te îndemna să apuci în lumea largă. Atunci, la 1975, pe mormântul lui Jug se uscaseră de un an coroanele puse de King Kolax cu care a cântat întâiași dată și de ortacii Charlie Parker, Miles Davis și John Coltrane, al cărui fecior Ravi Coltrane a cântat la Gărâna la saxofon pentru urechile fermecate, chiar dacă sexagenare de-acum, ale Blegosului Meloman, în

anul 2016, la a douăzecea aniversare a festivalului.

Din 1907 la 2016 - ca o zi: ”pe aici ai intrat în viață, pe ușa astălaltă ai ieșit, asta-i tot”, după spusa lui Trăilă Marcu, octogenar pe undeva prin Missouri, uitat de ai lui la un azil de bătrâni ca acela de la mănăstirea Maria Radna care își avea cimitirul nu departe de țărmul Mureșului, în dosul căii ferate care ducea la Timișoara, peste bariera cu semnale sonore care te duceau spre Pavilioanele foștilor ofițeri români din armata regală din vremea domnului rege Carol al II-lea, devenite apoi ale ofițerilor ruși, mai apoi ale cadrelor militare ale unității militare Detașamentul Păuliș din epoca de aur a lui Ceaușescu pentru a deveni, după revoluția din 1989, case ale civililor, cu găini, cotețe și porți înalte din piatră și fier forjat, arătând așa trecătorilor rari care se nimereau pe acolo că acele cadre militare de odinioară au devenit în capitalism proprietari cu acte în regulă în cartea funciară. Pe drumul acelea puteai ajunge la cimitirului pustiu al azilului de bătrâni, așa ca Victorian Place of Owensville Residential Care din comuna Owensville, la care i-a fost dat rădnanului american Trăilă să-și trăiască ultimii ani. Pe vremea când Theodore Andrica era deja la Cleveland Press, prin anii 1927, în plină Prohibiție, Trăilă Marcu și ceilalți bețaci plecați de la Vulturul Negru, birtul lui baci Păvăloc Trăilă, clădovan venit din Cladova prin anii în care Andrica era mic și mergea la sapă cu Erzsébet în holdele din Hadarachi, la cotul Mureșul, pe unde acesta își slobozea apele dincolo de strâmtoarea dintre dealurile Lipovei în Banat cu munții Zarandului din Ardeal, nu cu mult mai înalți, cu cetatea Șoimoș pe vârful de deal, chiar deasupra apelor râului.

* Fragment din romanul:

”Hallelujah boogie woogie!”

Carte inspirată de baci Todor Andrica de la Radna, care s-a luat și s-a dus la America, după ce s-o gătat primul război mondial.